

Physocarpus

– Resultaten Euro-trial

H. Wischmann

De keuring van het *Physocarpus*-sortiment in Nederland, waarover in Dendroflora nr. 56 (pag. 26 t/m 59) is gepubliceerd, vond plaats in het kader van de Euro-trial *Physocarpus*. Naast de Nederlandse opplant werd het toen beschikbare sortiment opgeplant in zes andere landen: Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. Voor uitgebreide beschrijvingen van *Physocarpus*-soorten en -cultivars, sier en gebruikswaarde en de resultaten van de Nederlandse keuring, wordt verwezen naar genoemde Dendroflora nr. 56. In onderstaand artikel staan de resultaten en conclusies in de andere deelnemende landen centraal.

Het geslacht *Physocarpus* kent zes soorten, vijf afkomstig uit Noord-Amerika en één uit Noordoost Azië. Er zijn alleen cultivars bekend van *P. opulifolius* en *P. capitatus*. Tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de Euro-trials deelnemers in 2014, in Piikkiö, Finland, werd door de KVBC voorgesteld om een internationale keuring van *Physocarpus* cultivars te organiseren. Omdat het oorspronkelijk de bedoeling was deze keuring alleen in Nederland te organiseren, had de auteur van dit artikel toen al veel cultivars verzameld. Maar er bleek internationaal veel interesse in *Physocarpus*, waarna de keuring werd opgeschaald naar een Euro-trial. In 2014 is getracht alle *Physocarpus*-cultivars die toen bekend waren te verzamelen. Een aantal cultivars uit de Verenigde Staten van Amerika en het Verenigd Koninkrijk bleek niet te vinden. In totaal zijn er 27 cultivars van *P. opulifolius* en één cultivar van *P. capitatus* bijeengebracht. De

planten zijn in 2015 vermeerderd door Darthuizer Boomkwekerijen te Leersum en in najaar 2016 verstuurd naar Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. Aan deze Euro-trial namen de volgende organisaties deel:

- Gartenbauzentrum der Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein, Ellerhoop-Thiensen, Duitsland
- LUKE (Natural Resources Institute Finland), Piikkiö, Finland
- AgroCampus Ouest, Angers, Frankrijk
- Teagasc, College of Amenity Horticulture, National Botanic Gardens, Glasnevin, Dublin, Ierland
- KVBC, Boskoop, Nederland
- HBLFA für Gartenbau Schönbrunn, Wenen, Oostenrijk
- RHS, RHS Garden Wisley, Woking, Verenigd Koninkrijk

In Nederland werden de planten opgeplant op de Sortimentstuin Harry van de Laar in Boskoop (veengrond), met een schaduwcollectie bij de auteur van dit artikel te Leersum (zandgrond). Vervolgens werden de planten gekeurd in 2018, 2019 en 2020. Na 2014 is er een behoorlijk aantal nieuwe cultivars op de markt gekomen. Deze konden uiteraard niet meer worden meegenomen in deze Euro-trial.

Opplant Euro-trial

Voor de opplant van de *Physocarpus* Euro-trial zijn per cultivar drie planten naar de acht locaties gestuurd. De planten werden steeds op behoorlijke afstand van elkaar geplant, waarbij iedere plant tussen 1,5 m² en 2 m² ruimte had. Na het eerste groeiseizoen is er jaarlijks per cultivar één plant sterk teruggesnoeid, één plant half teruggesnoeid en één plant niet gesnoeid. De gesnoeide planten produceerden ieder groeiseizoen sterk tot

zeer sterk groeiende nieuwe takken. Zoals te verwachten groeiden ook de half teruggesnoeide planten sterker dan de ongesnoeide planten. Bij de ongesnoeide planten nam de groeikracht gedurende de keuringsjaren duidelijk af. Ondanks deze groeiverschillen, veroorzaakt door snoei, waren de drie planten per cultivar aan het eind van ieder seizoen ongeveer even hoog. Wel groeiden de ongesnoeide planten beduidend breder uit. De bloei op de sterk teruggesnoeide en half teruggesnoeide planten was over algemeen het beduidend minder dan bij de niet gesnoeide planten.

Opvallend is het verschil in planthoogte tussen de diverse landen. Zo bereikt 'Minbla3' (BLACK LIGHT) in Finland een hoogte van 0,4 m, terwijl deze cultivar in Nederland een hoogte van 1,5 m bereikt. 'Red Baron' bereikt in Finland een hoogte van 1,2 m. In Nederland wordt deze cultivar meer dan twee keer zo hoog: 3 m.

LOCATIES OPPLANT EURO-TRIAL PHYSOCARPUS

Locatie	USDA	Grondsoort	pH	Jaarlijkse neerslag
Duitsland				
Gartenbauzentrum der Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein, Ellerhoop-Thiensen	7b	leemrijke zandgrond	5,9	790 mm
Hochschule Weihenstephan-Triesdorf, Weihenstephaner Garten, Freising	7b	leemrijke zandgrond	5,9	790 mm
Finland				
Einonpuisto, Rekankuja, Oulu	4a	gecomposteerde aarde (opgebracht)	6,6	450 mm
Frankrijk				
Station AREXHOR Grand Est, Roville-aux-Chênes	6	leemhoudende kalkrijke zandgrond	6-7	950 mm
Ierland				
Kildalton Agricultural College, Piltown, Co Kilkenny	8b	Fijne leemgrond	6,5	1.100 mm
Nederland				
Sortimentstuin Harry van de Laar, Boskoop	8b	veen	5	800 mm
Oostenrijk				
HBLFA, Schönbrunn, Wenen	8a	leemrijke zandgrond	7,2	690 mm
Verenigd Koninkrijk				
RHS Garden, Wisley, Woking	9a	zandige leemgrond	6,8	625 mm

Euro-trial *Physocarpus* Sortimentstuin Harry van de Laar, Boskoop (FOTO: RH)

Euro-trial *Physocarpus* Kildalton Agricultural College, Piltown, Ierland (FOTO: PF)

Euro-trial *Physocarpus* HBLFA Wenen, Oostenrijk (FOTO: TR)

Euro-trial *Physocarpus* Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein, Duitsland (FOTO: LS)

Vergelijking van resultaten**

In totaal zijn er 312 sterren uitgereikt waarbij Oostenrijk de meeste sterren toekende (55) en Duitsland de minste (33). De cultivar die in totaal de meeste sterren kreeg is 'Tuilad' (LADY IN RED) met 16 sterren (vier keer drie sterren, drie keer twee sterren), gevolgd door 'Mindia' (DIABLE D'OR/COPPERTINA) met 15 sterren (drie keer drie sterren, vier keer twee sterren) en 'Andre' met 14 sterren (drie keer drie sterren, drie keer twee sterren en één keer één ster).

Het hoogste gemiddelde aantal sterren werd gegeven door Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. Gemiddeld kreeg iedere cultivar 1,6 sterren. Het laagste gemiddelde werd in Frankrijk gegeven: gemiddeld 1,2 sterren per cultivar.

In Finland en Oostenrijk werd het hoogste aantal cultivars met drie sterren bekroond: zeven stuks. In Ierland werden de minste cultivars met drie sterren bekroond, drie stuks. Gevolgd door vier cultivars met drie sterren in Nederland.

Opvallend zijn de grote verschillen in het aantal cultivars dat met twee sterren werd bekroond. Het Verenigd Koninkrijk is koploper met maar liefst 16 cultivars die twee sterren kregen, gevolgd door Oostenrijk (13) en Ierland (12). In Frankrijk waardeerde men slechts vier planten met twee sterren.

Ook in het aantal cultivars dat met een 'o' wordt gewaardeerd zijn grote verschillen waar te nemen. De 'o' staat voor: kan uit het sortiment verdwijnen omdat er betere cultivars met vergelijkbare eigenschappen zijn. Wordt de 'o' in Oostenrijk

aan slechts één cultivar gegeven ('Chameleon'), in Frankrijk krijgen 10 cultivars deze waardering.

** in deze vergelijkingen zijn alleen de cultivars geteld die in alle landen werden beoordeeld.

Duitsland

In Duitsland zijn de volgende cultivars met 3 sterren beoordeeld. 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL), 'Hoogi021' (LITTLE JOKER), 'Minall2' (ALL BLACK), 'Perspectiva' en 'Podaras 1' (BURGUNDY CANDY).

Van de zes met drie sterren bekroonde cultivars zijn er vier met roodbruin blad en twee met zeer donkergroen tot purperzwart blad.

Finland

Physocarpus opulifolius komt van origine uit het oosten van Noord-Amerika en heeft daar een verspreidingsgebied van het noorden van Canada tot in Florida. Deze soort staat bekend als zeer winterhard. De opplant in Finland vond plaats als beplanting in de het openbaar groen in Oulu, noord-Finland. Het is dan ook opmerkelijk dat in Finland negen cultivars sterk invroren of zelfs helemaal doodvroren. Dit betrof 'Anny's Gold', 'Dart's Gold', 'Hoogi021' (LITTLE JOKER), 'Luteus', 'Minall2' (ALL BLACK), 'Minange' (ANGEL GOLD), 'Minbla3' (BLACK LIGHT), 'Perspectiva' en 'Podaras 3' (LEMON CANDY). Van 'Anny's Gold' en 'Hoogi021' (LITTLE JOKER) zijn alle planten in de eerste winter doodgevroren. Wellicht zijn dit selecties die (oorspronkelijk)

afkomstig zijn uit een zuidelijker gelegen herkomstgebied.

In Finland zijn de volgende cultivars met drie sterren beoordeeld. *P. capitatus* 'Tilden Park', *P. opulifolius* 'Andre', 'Donna May' (LITTLE DEVIL), 'Jefam' (AMBER JUBILEE), 'Nugget' en 'Tuilad' (LADY IN RED). De met drie sterren bekroonde cultivars zijn over het algemeen oudere cultivars met een middelhoge tot hoge groeiwijze.

Frankrijk

De Franse keuringscommissie geeft beoordelingen in waardesterren op een schaal van één tot vijf, waarbij vijf sterren de hoogste waardering vertegenwoordigt. Vervolgens worden deze sterren door de Fransen omgezet naar waardesterren op een schaal van één tot en met drie.

In Frankrijk zijn zes cultivars met drie sterren beoordeeld: 'Andre', 'Diabolo', 'Donna May' (LITTLE DEVIL), 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL), 'Mindia' (DIABLE D'OR/COPPERTINA) en 'Schuch'. De met drie sterren bekroonde cultivars hebben allemaal bruine tot purperbruine bladeren. Vijf van de zes cultivars zijn middelhoge tot hoge planten.

Ierland

In Ierland zijn slechts drie cultivars met drie sterren bekroond, te weten 'Minall2' (ALL BLACK), 'Schuch' en 'Tuilad' (LADY IN RED). Alle drie zijn dit cultivars met bruine tot bruinrode bladeren. 'Minall2' is de enige laagblijvende cultivar en 'Schuch' en 'Tuilad' zijn opgaand groeiend.

Opvallend is dat 'Minall2' in Ierland een hoge waardering heeft gekregen voor de bloei. In de Nederlandse keuring bloeide deze cultivar juist niet erg rijk.

Nederland

Het komt voor dat één of meerdere organisaties cultivars toevoegen aan het sortiment dat vermeerderd en opgeplant is in het kader van een Euro-trial. Deze worden dan alleen door dat land, of die landen, beoordeeld. In de Nederlandse keuring werd 'Rubella' door de KVBC aan de opplant toegevoegd.

Zoals in Dendroflora nr. 56 te lezen is, heeft de keuringscommissie van de KVBC vijf cultivars beoordeeld met drie sterren. Dit zijn 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL), 'Minall2' (ALL BLACK), 'Mindia' (DIABLE D'OR/COPPERTINA), 'Perspectiva' en 'Rubella'. Al deze cultivars hebben bruin- tot bruinrood blad. De bekroonde cultivars zijn over het algemeen middelhoge planten.

Oostenrijk

In Oostenrijk zijn zeven cultivars met drie sterren bekroond: 'Andre', 'Donna May' (LITTLE DEVIL), 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL), 'Minall2' (ALL BLACK), 'Mindia' (DIABLE D'OR/COPPERTINA), 'Tuilad' (LADY IN RED) en 'Zdechovice'. Alle met drie sterren bekroonde cultivars hebben bruine- tot roodbruine bladeren en zijn middelhoge tot hoge struiken.

Euro-trial *Physocarpus* RHS Wisley Garden, Verenigd Koninkrijk (FOTO: RH)

P. capitatus 'Tilden Park' (FOTO: BD)

Verenigd Koninkrijk

De RHS geeft geen beoordelingen in waardesterren, maar kent als enige (nationale) waardering de AGM, Award of Garden Merit. Daaronder worden wel de waarderingen A en AG gegeven. Deze drie Engelse waarderingen zijn één op één om te zetten naar waardesterren, waarbij AGM uiteraard drie sterren vertegenwoordigt. Door de RHS werd de cultivar 'Burning Embers' aan de opplant toegevoegd. Deze cultivar was niet aanwezig in de andere landen. 'Burning Embers' werd gewaardeerd met drie sterren. De vijf andere met drie sterren gewaardeerde cultivars zijn 'Dart's Gold', 'Jefam' (AMBER JUBILEE), 'Jonight' (MIDNIGHT), 'Minange' (ANGEL GOLD) en 'Tuilad' (LADY IN RED). Als enig land heeft het Verenigd Koninkrijk gele cultivars met drie sterren gewaardeerd. Wel zijn alle bekroonde cultivars middelhoge tot hoge struiken.

Conclusie n.a.v. de eindresultaten

Uit de resultaten blijkt dat drie cultivars in alle landen minder goed zijn gewaardeerd. 'Chameleon' is de enige cultivar die in alle landen dezelfde beoordeling krijgt: een 'o'. Deze bontbladige cultivar is zeer instabiel gebleken en raakt spoedig overgroeid door de terugloop. 'Gelesq' (RED ESQUIRE) heeft geen mooie plantvorm en is ook qua bladkleur overtroffen door andere cultivars, met name 'Minall2' (ALL BLACK). In Finland en Oostenrijk werd 'Gelesq' met één ster gewaardeerd, in alle andere landen met een 'o'.

'Anny's Gold' is dermate zwak dat deze cultivar makkelijk uitvalt door vorst of in het voorjaar sterk invriest. In het Verenigd Koninkrijk kreeg 'Anny's Gold' twee sterren, in Oostenrijk één ster en in Duitsland werd deze cultivar met een 's' gewaardeerd. In de andere landen kwam de plant niet verder dan 'o'.

P. capitatus 'Tilden Park' is de enige cultivar die in drie landen (Duitsland, Frankrijk en Nederland) beoordeeld werd met een 's' (voor speciale doeleinden). Daarnaast kreeg 'Tilden Park' in de andere landen één keer drie sterren (Finland) en drie keer twee sterren (Ierland, Oostenrijk en Verenigd Koninkrijk). Een opvallende waardering, temeer omdat deze cultivar hoofdzakelijk wordt gebruikt in het openbaar groen als bodembedekker. Over het algemeen zijn in alle landen de cultivars met bruine of roodbruine bladeren het hoogst gewaardeerd. Het Verenigd Koninkrijk is het enige land waar geelbladige cultivars drie sterren kregen toebedeeld. In de meeste landen zijn middelhoge en hoge cultivars beoordeeld met drie sterren. De Nederlandse resultaten vormen hierop een uitzondering, omdat er ook lager groeiende cultivars beoordeeld zijn met drie sterren.

Literatuur

WISCHMANN, H. & R.T. HOUTMAN. (2021). *Physocarpus* – Keuringsrapport en sortimentsonderzoek. Dendroflora Nr. 31 - 2020. Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen, Houten & Nederlandse Dendrologische Vereniging, Steenwijk.

P. opulifolius 'Donna May' (LITTLE DEVIL) (FOTO: RH)

P. opulifolius 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL) (FOTO: RH)

P. opulifolius 'Jefam' (AMBER JUBILEE) (FOTO: RH)

P. opulifolius 'Minall2' (ALL BLACK) (FOTO: BD)

P. opulifolius 'Perspectiva' (FOTO: RH)

P. opulifolius 'Podaras 1' (BURGUNDY CANDY) (FOTO: BD)

P. opulifolius 'Nugget' (FOTO: RH)

P. opulifolius 'Tuilad' (LADY IN RED) (FOTO: HW)

P. opulifolius 'Zdechovice' (FOTO: RH)

EURO-TRIAL PHYSOCARPUS							
RESULTATEN	Duitsland	Finland	Frankrijk	Ierland	Nederland	Oostenrijk	Verenigd Koninkrijk
<i>P. capitatus</i> 'Tilden Park'	s	***	s	**	s	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Andre'	**	***	***	**	*	***	**
<i>P. opulifolius</i> 'Annys Gold'	s	o	o	o	o	*	**
<i>P. opulifolius</i> 'Burning Embers'							***
<i>P. opulifolius</i> 'Chameleon'	o	o	o	o	o	o	o
<i>P. opulifolius</i> 'Dart's Gold'	*	*	o	o	*	*	***
<i>P. opulifolius</i> 'Diabolo'	**	*	***	**	*	*	**
<i>P. opulifolius</i> 'Donna May' (LITTLE DEVIL)	***	***	***	**	**	***	
<i>P. opulifolius</i> 'Gelesq' (RED ESQUIRE)	o	*	o	o	o	*	o
<i>P. opulifolius</i> 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL)	***	o	***	o	***	***	**
<i>P. opulifolius</i> 'Hoogi021' (LITTLE JOKER)	***	o	o	**	**	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Jefam' (AMBER JUBILEE)	**	***	*	*	**	**	***
<i>P. opulifolius</i> 'Jonight' (MIDNIGHT)	**	***	*	*	**	**	***
<i>P. opulifolius</i> 'Korona'					*		
<i>P. opulifolius</i> 'Krynsii'	*	**	o	*	o	*	o
<i>P. opulifolius</i> 'Luteus'	o	**	*	*	o	**	*
<i>P. opulifolius</i> 'Minall2' (ALL BLACK)	***	o	**	***	***	***	**
<i>P. opulifolius</i> 'Minange' (ANGEL GOLD)	o	*	o	*	o	**	***
<i>P. opulifolius</i> 'Minbla3' (BLACK LIGHT)	**	o	*	**	**	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Mindia' (DIABLE D'OR / COPPERTINA)	**	**	***	**	***	***	**
<i>P. opulifolius</i> 'Nanum'						*	
<i>P. opulifolius</i> 'Nugget'	**	***	*	*	*	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Perspectiva'	***	*	o	**	***	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Podaras 1' (BURGUNDY CANDY)	***	**	o	**	**	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Podaras 3' (LEMON CANDY)	**	**	o	**	**	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'Red Baron'	o	**	**	*	o	**	*
<i>P. opulifolius</i> 'Rubella'					***		
<i>P. opulifolius</i> 'Schuch'	*	**	***	***	*	*	**
<i>P. opulifolius</i> 'Seward' (SUMMER WINE)	*	**	*	**	*	**	**
<i>P. opulifolius</i> 'SMPOTW' (TINY WINE)	**	*	*	*	**	*	*
<i>P. opulifolius</i> 'Tuilad' (LADY IN RED)	**	***	**	***	**	***	***
<i>P. opulifolius</i> 'Tuimon' (SUMMER MOON)							o
<i>P. opulifolius</i> 'Zdechovice'	*	***	**	**	*	***	**

EURO-TRIAL PHYSOCARPUS								
RESULTATEN, GEGROEPEERD NAAR BLADKLEUR	Duitsland	Finland	Frankrijk	Ierland	Nederland	Oostenrijk	Verenigd Koninkrijk	Bladkleur
Groenbladig/bontbladig								
<i>P. opulifolius</i> 'Jefam' (AMBER JUBILEE)	**	***	*	*	**	**	***	bronsgroen
<i>P. capitatus</i> 'Tilden Park'	s	***	s	**	s	**	**	dof donkergroen
<i>P. opulifolius</i> 'Podaras 3' (LEMON CANDY)	**	**	o	**	**	**	**	donker bronsgroen
<i>P. opulifolius</i> 'Hoogi021' (LITTLE JOKER)	***	o	o	**	**	**	**	zeer donkergroen met zwartbruine gloed
<i>P. opulifolius</i> 'Krynsii'	*	**	o	*	o	*	o	middengroen
<i>P. opulifolius</i> 'Annys Gold'	s	o	o	o	o	*	**	lichtgroen met gele tot groengele rand
<i>P. opulifolius</i> 'Nanus'						*		groen
<i>P. opulifolius</i> 'Chameleon'	o	o	o	o	o	o	o	donkergroen met gele rand
Geelbladig								
<i>P. opulifolius</i> 'Nugget'	**	***	*	*	*	**	**	geel, groen getint aan de top
<i>P. opulifolius</i> 'Dart's Gold'	*	*	o	o	*	*	***	geel
<i>P. opulifolius</i> 'Luteus'	o	**	*	*	o	**	*	geel
<i>P. opulifolius</i> 'Minange' (ANGEL GOLD)	o	*	o	*	o	**	***	dofgeel
Roodbladig (incl. bruin- en purperrood)								
<i>P. opulifolius</i> 'Minall2' (ALL BLACK)	***	o	**	***	***	***	**	diep purperrood
<i>P. opulifolius</i> 'Perspectiva'	***	*	o	**	***	**	**	bruinrood
<i>P. opulifolius</i> 'Korona'					*			bruinrood
<i>P. opulifolius</i> 'Tuimon' (SUMMER MOON)							o	roodpurper
Bruinbladig (incl. rood- en purperbruin)								
<i>P. opulifolius</i> 'Tuilad' (LADY IN RED)	**	***	**	***	**	***	***	donker roodbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Mindia' (DIABLE D'OR / COPPERTINA)	**	**	***	**	***	***	**	bruin
<i>P. opulifolius</i> 'Andre'	**	***	***	**	*	***	**	donker purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Donna May' (LITTLE DEVIL)	***	***	***	**	**	***		donker roodbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Hoogi016' (LITTLE ANGEL)	***	o	***	o	***	***	**	roodbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Zdechovice'	*	***	**	**	*	***	**	donker purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Schuch'	*	**	***	***	*	*	**	donker purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Diabolo'	**	*	***	**	*	*	**	donker purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Seward' (SUMMER WINE)	*	**	*	**	*	**	**	purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Red Baron'	o	**	**	*	o	**	*	donker purperbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Burning Embers'							***	donker roodbruin
<i>P. opulifolius</i> 'Gelesq' (RED ESQUIRE)	o	*	o	o	o	*	o	purperbruin
Zwartbladig (incl. bruin- en purperzwart)								
<i>P. opulifolius</i> 'Jonight' (MIDNIGHT)	**	***	*	*	**	**	***	bruinzwart
<i>P. opulifolius</i> 'Podaras 1' (BURGUNDY CANDY)	***	**	o	**	**	**	**	purperzwart
<i>P. opulifolius</i> 'Minbla3' (BLACK LIGHT)	**	o	*	**	**	**	**	purperzwart
<i>P. opulifolius</i> 'SMPOTW' (TINY WINE)	**	*	*	*	**	*	*	bruinzwart
<i>P. opulifolius</i> 'Rubella'					***			vrijwel zwart met rode gloed